

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Lucae Opalenii. Marsalci Curiae Regni Poloniae. Seu
(Anagrammatice.) Pauli Næoceli De Officiis Libri Tres**

Opaliński, Łukasz

Amsterdami, 1668

Pars Capitis Prima. An sint, quid sint, & quot sint Commotiones?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46825](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46825)

& quid, & quot sint: deinde quales sint
postremo quales esse debeant. Erit ergo

PARS CAPITIS PRIMA.

*An sint, quid sint, & quot sint Com-
motiones?*

INter Sectas veteris Philosophiæ, acris,
ut notum est, fuit illa de Affectibus
controversia, & contentio: in eo fere si-
ta: quòd Peripatetici eos temperarent:
Stoici tollent. Illi à natura esse, ideo-
que inevitabiles, & moderandos tantum;
hi ab electione, & voluntate; ideoque
tollì posse, ac nullos esse debere: non
parvos. Denique illi censabant, impetum
ac vigorem animi, ab illis esse: ideoquè,
si modus adsit; laudabiles: hi, quasi
morbos ejusdem dicebant: ideoque vitan-
dos prorsus Sipienti. Et multa, ultro ci-
troque argutabantur, sueta illis *λογομαχία*.
In quo utrique frustra fuerunt. Nam &
hi, qui affectus prorsus sustulerunt, &
illi, qui modum tantum, non verò, finem
etiam eorum spectarunt; aberravêre. Sed
tota hæc pugnax disceptatio, uti & alia,
quæ de Affectibus prodita hæctenus sunt,
nunc primùm puto patebunt evidenter, ex
hac, quam sic instituo tractatione.

Apertum & evidens est, *omnibus rebus
inditam, esse appetitionem* eorum, quæ suæ
naturæ conveniunt: Ea appetitio, in rebus
inani-

*Vetus cõ-
tentio de
affecti-
bus.
In quo si-
ta descri-
bitur.*

*Seu ver-
borum
velita-
tione.
Et vana
ostendi-
tur.*

*Origo cõ-
motionis
generica,*

inanimatis Pondus est ad locum proprium. In *viventibus vegetatio*. In *sensitivis Instinctus* ad se speciemque suam conservandam. In *ratione præditis voluntas*: seu effectus ejus, *Amor*: qui unum, proprium, naturalemquæ terminum habeat necesse est: alioqui supervacaneus, contra naturam naturæ esset. Hic autem *terminus ejus est, Bonum*. Bonum autem est: quod propriè & unicè ei naturæ cujus bonum est, convenit. Amor verò, dum hîc vivimus, nihil est in nobis aliud, quam *incitatio & fervor voluntatis, ad apprehendendum agnitum istud Bonum*. Cui oppositum, *odium*: seu eiusdem voluntatis, averfio à malo.

Porrò ut illa prima, τῶν ὄντων, si obtineant id, quod naturæ eorum, convenit, conquiescunt. Si verò impediuntur, arceanturquè, commoventur: & vim sibi inferri, apertâ resistantia ostendunt. Ita & *homo*, si potiretur fruereturquè bono suo, in quiete seu gaudio esset: omnis commotionis, nempe affectus, Perturbationis, ac passionis, expers. Sed quia, vel nondum boni plenè capax est, ideo, *Affectu movetur*: vel circa bonum impeditur; ideo necessariò *perturbatur*. Vel denique partim imperfectè fruitur; partim frustratur; ideo *Passioni subest*. Et hinc patet, triplicem hanc esse Commotionem:
&

Entium.

Origo ea-

rundem

specifica.

& dum hîc vivimus, necessariò nobis ad-
hærentem.

Nempe
Affectu-
rum.

Primum enim, *non est homo plenè capax boni, quamdiu hîc vivit.* Quippe (ut in ipso limine scripti docui,) *Bonum ejus Deus est: Deo verò frui hîc plenè non potest: ideoquè nec affectu carere: cuius causâ & origo vera est, Amor non compos Boni: Et definire illum possis: Motum amoris, bono suo non fruientis.* Hic motus, cum duplex sit, nempe, quo nos amor ad bonum fert; & quo odium à malo removet; *Duplex erit & affectus; Desiderium scilicet, & abhorrentia, seu Fuga.*

Pertur-
batio-
num.

Deinde, cùm infirmitas naturæ, ex Spiritu ac corpore constitutæ, impeti ac impediri in consequendo facilè possit; ideo perturbari eam necesse est. *Perturbationem verò definio; Amoris ex præpedito aut dubio bono commotionem.* Ea est quadruplex. Nam si ita impediatur bonum; ut vinci tamen possit impedimentum; tunc provenit *ira.* Si bonum abfuturum videatur; oritur *Spes.* Iterum verò, si impediti boni; periculum appareat, à malo; *Metus* nascitur. Si certò malum putetur futurum, prodit *Desperatio.* Unde patet, quatuor prout dixi, perturbationum summa genera esse: duo ad bonum, totidemquè de malo. Sed perturbations istæ, valde moderatæ sunt; unum, verum, bo-
num

num continuò appetenti. Est enim illud natura ἀκώλυτον, ἢ, συσπαράγειτον, id est : quod nec impediri, nec prohiberi, multò verò minus eripi potest, nisi ipse velis. Itaque ira, metus, desperatio, tamdiu locum vix habent, quamdiu homo, unum, verum, bonum quærit. Spestantum manet : sed blanda, & interdum gaudio brevi mixta : ut Apostolus jubet esse, bonos : spe gaudentes. Nisi quod quandoque Deus vel permittit, vel immittit etiam, breves quidem, sed tamen acres, istas turbellas in bonos : seu in poenam alicuius culpæ : seu denique in stimulum, ac incitamentum ; ad appetendam tantò magis veram ac immotam quietem, quæ nos olim manet.

Sed tertium Commotionum genus, posueram *Passiones* : non minùs, quàm *Passionum* duo prima, inevitabiles. Idquè ob fruitionem, vel brevem, vel frustratam. Est enim Passio, amoris *ex bono*, aut aliquantum *possesso, aut amisso*, sensus exultans suavitate : vel concidens amaritudine. Ille est *letitia*, hic *tristitia*.

Non erit itaque Sapiens, id est; vir bonus, in statu hoc mortali ἀπαθής*, ut Stoici nugabantur. Quia securitas perpetuasque pacis, & quieti gaudii, adhuc illi *impassibilem* deest ; Malus verò, & qui stultè falsa bona confectatur, evidens & necesse est, ut *Impassibilis* Affecti-

Unde patet sapientem non esse apathen seu impassibilem.
* Impassibilis.

*Multò
minùs
malum
seu stul-
tum.*

Affectibus, Perturbationibus, Passioni-
busquè multò magis commoveatur.
Quippe, & ægrè consequi ac retinere po-
test, quæ extra ejus sunt potestatem; Et
ut consequatur, habeatquè; tamen mini-
mè quiescet: nempe, non in bono. Ita-
que & avida cupiditate inhiat bono, quo
expleri nequit; & averfatur frustra id;
quod non est malum. Deinde & irâ exæ-
stuat: inquè audaciam impetu ruit: dum
illi facilè, bonum opinabile impeditur:
& alternante spei metusquè fluctu agita-
tur: quatiturquè: dum adeo dubia & in-
certa petit. Denique aut effertur, vanâ
breviquè lætitiâ, si contingat consequi,
opinabile bonum; Aut tabescit dolore, si
eo frustretur. Et hæc illi continua gra-
vis, & infelix pugna est: *in animo decepto, &
frustra quietem in falso bono quærente.*

PARS CAPITIS SECUNDA.

*In qua Amoris tres proprietates ostensæ:
tum singularum Commotionum
qualitas, & efficacia.*

*Præmit-
titur amo-
ris ener-
gia.*

HAbes reclusum Commotionum fon-
tem: Ex quo, etsi facilè qualitas pe-
ti ac hauriri potest; tamen singulas separa-
tim producam. Sed præmissâ prius ex-
plicatâquè breviter amoris energiâ: hæc
enim probè intellecta, lucem Commo-
tionibus istis confert.

Amo-